

TUDI KNJIGA ZBLIŽUJE

Pogled v makedonsko književnost

Največ prevodov makedonskih del pri Borcu in v zadnjem času Mladinski knjigi

2. avgust je narodni praznik Makedonije, obletnica slavne ilindenske vstaje leta 1903, in priložnost, da premislimo, koliko o bratskem narodu na jugu Jugoslavije vemo.

Koliko njihove literature poznamo? Slovenci smo pri branju makedonske književnosti vezani na prevode. Slovarjev, ki nam bi pomagali pri branju originalov, namreč ni. Obstaja le jezikovni priročnik Makedonščina iz leta 1968. Njegova avtorja sta Petar Kepeski in Jože Pogačnik.

Prevodov je okrog trideset. Izšli so pri raznih založbah; več pri Borcu in v zadnjem času pri Mladinski knjigi v zbirkah Beseda jugoslovanskih pisateljev ter Vezi. Število ni veliko, a vendar dovolj, da se ob pojmu novejša makedonska literarna ustvarjalnost ne ustavimo le pri imenu pesnika Koče Racinca.

Pomembni in dostopni pesniki so še Blaže Koneski, Aco Šopov, Mateja Matevski, Jovan Koteski in Ante Popovski. Obstaja tudi malce star izbor sodobne makedonske poezije (1963).

Dramski teksti v knjižnih izdajah so redki. Proza dela zastopajo avtorji Stale Popov, Slavko Janevski, Jordan Leov, Meto Jovanovski, Tome Momirovski, Koča Urdin, Metodija Fotev, Taško Georgievski in Živko Čingo.

V zadnjem času so prišle na naš knjižni trg naslednje novosti s področja makedonske književnosti:

– **BELILA PLATNO BILJANA.** Makedonska ljudska poezija, ki pomeni dopolnitev in osvežitev poznavanja jugoslovanskega ljudskega pesništva.

– **KOLE ČASULE: ČRNINE.** Drama o umoru revolucionarja Gorčeta Petrova v Sofiji leta 1921.

– **ŽIVKO ČINGO: PASKVELJA.** Novele povojnega časa.

– **METODIJA FOTEV: VAŠČANI IN VOJAKI.** Roman o vzdušju v zakotni vasi, v kateri italijanski vojaki čakajo na odhod v boje. Izredne razmere razkrajajo vaško moralo tako močno, da domačinka razsodi: »Ta naš kraj bi moral zajeti tako strašen požar, da bi vse do tal pogorelo... Da bi ostal samo pepel.«

– **TAŠKO GEORGIEVSKI: RDEČI KONJ.** Odisejada egejskega Makedonca, ki se po državljanski vojni v Grčiji umakne do Taškenta in se na starost vrne domov. Hrepenenje po domači zemlji je močnejše od vseh zank in preprek. Njegova navezanost na domačijo in rod sta neizmerno ljubeča. »Važno je, da si ti, hiša pa se postavi in podre.« Delo odkuljeta klen jezik in zdrava kmečka logika.

– **SLAVKO JANEVSKI: BOLEČINA IN BES.** Partizanski roman je daleč od akcijske zgodbe. Edino

delo je, ki je v slovenščini izšlo že drugič. Pisatelj, ki je znan kulturni delavec in avtor prvega makedonskega romana, je z nizanem slik poštastne vojne stvarnosti, prepletenih s poetičnimi vložki ter spomini, uspešno zgradil moderen psihološki roman visoke kakovosti.

– **PA MI VERJAMETE.** Izbor jugoslovanskega modernega pesništva za mladino zajema z makedonskega področja že znana imena: S. Janevski, Gligor Popovski, Vidoe Podgorec in novi: Stojan Tarapuz, Boško Smačovski.

Tudi makedonska literatura je most povezav med narodi in posamezniki. Priča nam o trdi makedonski zgodovini, o etičnih in etno-

kultura

grafskih posebnosti, o spoštovanju vredni narodni zavesti. Ne nazadnje se ob prebiranju njihovih del zavemo, da smo kar premočno vključeni v spone zahodnjakega literarnega okusa.

A. ZUPAN

RAŠICA 80

Spet risanje na planem

Letos bo minilo devetindeset let, ko so okupatorji do tal požgali Rašico, vas na obronkih ljubljanskih gričev. Vaščane so izgnali, njihova domača ognjišča pa spremenili v pogorišča. Do tal je zgorela prva slovenska vas kot masčevalni in ustrahovalni ukrep nemških okupatorjev, ki naj bi pomagal uničiti narodnoosvobodilno gibanje. Baklja, ki je tiste dni gorela vsemu ljubljanskemu polju, je dosegla prav nasproten učinek. Dim, ki se je tiste dni valil obtožujoče z Rašice, ni ustrahoval Ljubljane, svobodoljubnih Slovencev, še bolj je podkrepil njihovo odločnost braniti svojo zemljo, svoje življenje.

V spomin na septembrske dogodke leta 1941 organizira Zveza kulturnih organizacij Bežigrad že tradicionalni »ekstempore« na Rašici. Na srečanju bodo sodelovali pionirji, likovniki ljubitelji, vabljeni pa so tudi srednješolci in vojaki. Istočasno bo v gasilskem domu likovna razstava Rašica 79. V petek, 19. septembra, bodo na Rašici pionirji. ZKO bo skupaj z Zvezo prijateljev mladine občine Ljubljana Bežigrad pripravila kulturni spored za mlade likovnike, obenem pa bodo podeljena priznanja mentorjem akcije brajna značka, ki letos praznuje 20. letnico. Otvoritev razstave risb, ki bodo nastale v petek, bo v soboto, 20. 9., ob 12. uri v galeriji Ceneta Štušparja na Črnučah, Titova 379.

V soboto, 20. septembra, pa se bodo srečali na Rašici likovniki ljubitelji. Sodelovali bodo tudi pionirji in likovniki ljubitelji iz domačih občin, saj so ravno oni pokazali veliko zanimanje za takšen način negovanja tradicij narodnoosvobodilne vojne. Pokrovitelja letošnjega ekstempora Rašica 80 sta Občinski sindikalni svet in delovna organizacija Dinos. Tako bo omogočen odkup najboljših del, nastalih na Rašici in kvalitetna organizacija.

M. Š.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA

Zanimiva razstava

Ob 80 letnici Zavoda za usposabljanje slušno in govorno prizadetih v Ljubljani je bila v Bežigrajski galeriji od 25. do 28. avgusta privlačna razstava. Z likovnimi izdelki so se predstavili slušno prizadeti otroci. Za razstavo je bilo med Bežigrajskimi precejšnje zanimanje.

2 / ZBOR OBČANOV

V šolskem letu 1979/80 je bilo 91 odstotkov učencev osnovne šole narodnega heroja Maksa Pečarja vključenih v krožke interesnih dejavnosti. Ob zaključku šolskega leta so v počastitev krajevnega in občinskega praznika pripravili kulturno-športno prireditev in predstavili krajanom izdelke vseh ostalih dejavnosti na razstavi. Veliko pohval je bilo za mlade tehniko, likovnike, klaparje, kuharje ter izdelovalce ročnih del in vezenin, še posebej pa za lutkovno prizorišče z ročnimi lutkami.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI 1980

Velika odgovornost komunistov

Organizacija Zveze komunistov nosi popolno in nedeljivo odgovornost za varstvo pridobitev naše revolucije

Akcija »Nič nas ne sme presenetiti« 1980/81 je pred vrati. Letos že druga po vrsti. Pa vendar je še mnogo komunistov, ki žal še ne vedo, kakšna je njihova vloga in mesto njihovih organizacij in organov v njej. O tem govori naslednji sestavek.

Namen akcije je nadaljnja krepitev obrambno-varnostne pripravljenosti v SRS, kot tudi z množičnim vseljudskim gibanjem preverjati to pripravljenost in obenem še bolj krepiti in poglobljati podružbanje odnosov na področju ljudske obrambe (LO) in družbene samozaščite (DSZ).

Akcija ima zlasti politično-mobilizacijski pomen in bo poleg krepitev moralnopoličnih vrednot in zavesti delovnih ljudi prispevala k nadaljnjemu poglobljanju zasnove SLO in DS. Pri tem pa moramo preseči staro miselnost, da na področju obrambe in zaščite deluje in odloča le peščica bolj ali manj skrivnostnih ljudi in se oprijeti nove, namreč te, da bo sleherni človek v svoji aktivnosti na področju samoupravljanja postal NOSILEC PRAVIC IN ODGOVORNOSTI tudi pri obrambi in zaščiti svojega družbenoekonomskega položaja, svojih pravic in odgovornosti.

Usposobljenost vseh družbenih subjektov, množice delovnih ljudi in občanov je predpogoj za aktivno sodelovanje in-ter. Zato je seznanjanje ljudi o njihovi vse večji vlogi in odločanju na področju LO in DS, njih usposabljanje za tovrstno delo, naša prvenstvena naloga.

Zveza komunistov kot avantgarda delavskega razreda in vodilna idejnopolitična sila nosi popolno in nedeljivo odgovornost za varstvo in družbeno pridobitev naše revolucije.

Da bi zveza komunistov lahko uresničevala to svojo nalogo in odgovornost, pa mora imeti v našem sistemu socialistične demokracije tak položaj, da bo lahko USMERJALA celoten razvoj koncepta SLO in DSZ, da bo lahko notranja GIBALNA IN POVEZOVALNA SILA tega sistema. Iz teh splošnih načel izhajajo tudi naloge ZK v akciji NNPP, kajti pozabiti ne smemo, da je ZK glavni nosilec politične odgovornosti za varnost sistema, za obrambo domovine v miru in vojni.

To nalogo uresničuje preko KOMITEJEV ZA SLO in DSZ kot operativno-političnih štabov zveze komunistov in družbenopolitičnih skupnosti oziroma organov opravljanja. Naloge komiteja za SLO in DS so velike, področje dela obširno:

- stalno SPREMLJANJE in ocenjevanje aktualne politične in varnostne situacije,
- UGOTAVLJANJE možnih oblik in izvorov ogrožanja notranjih razmer in varnosti sistema, človeka in materialnih dobrin,
- USMERJANJE (načrtovanje) samozaščitnega organiziranja določenega okolja in
- KOORDINIRANJE ukrepov

vsi smo vojaki

in akcij samozaščite in obrambe v vseh možnih izrednih situacijah.

KAJ BODO KOMUNISTI V OO ZK ŠE MORALI NAREDITI

Kaj bodo komunisti v OO ZK še morali narediti, da bodo lahko odgovorne naloge v celoti uresničevali? Predvsem se morajo zavedati dejstva, da je do pred nedavnim imela priprave s tega področja v rokah upravljalsko-poslovno-upravna linija, medtem ko je bila politična linija potisnjena v ozadje. Porajal se je občutek, da sta varnost in obramba bolj vprašanje tehnike kot vprašanje politike, politične in narodne zavesti, patriotizma. Zato je predpogoj za delovanje komunistov znanje in odgovornost v pristopu k tovrstnemu delu.

Osnovne organizacije Zveze komunistov so dolžne po statutarnem določilu analizirati in ocenjevati stanje družbene samozaščite in ljudske obrambe, tako pa so tudi dolžne sproti, najmanj pa enkrat letno, ocenjevati in spremljati politično-varnostne razmere v svojem okolju.

Uspeh nadaljnjega podružbanja in tudi razvoja sistema

SLO in DS ni odvisen od aktivnosti v organizacijah zveze komunistov, temveč predvsem od tega, v kakšni meri bodo člani zveze komunistov z delom in aktivnostmi na tem področju delali med množicami, v socialistični zvezi itd. Zato se komunisti v socialistični zvezi odločno zavzemajo, da bomo v skupščinskem delegatskem sistemu stalno obravnavali obrambne in samozaščitne naloge.

V socialistični zvezi, zvezi sindikatov in delegatskih skupščinah pa bomo morali to vprašanje KONKRETNEJE in BOLJ KRITIČNO OBRAVNAVATI in UKREPATI.

NALOGE ZVEZE KOMUNISTOV V AKCIJI NNPP

Organizacija ZK bo v akciji delovala tako, da bo svojo popolno in nedeljivo odgovornost za varstvo in obrambo pridobitev naše revolucije uresničevala s svojo lastno organiziranostjo in preko socialistične zveze delovnega ljudstva;

– v prvi vrsti je naloga komunistov tekoče ocenjevanje varnostno-političnih razmer, skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Z ocenami je treba seznaniti čimširši krog delovnih ljudi in občanov ter takoj pristopiti k odstranjevanju ugotovljenih problemov;

– seznanjati in usposabljanje najširši krog ljudi (posveti, predavanja, interna glasila) za delo v vseh oblikah obrambno-zaščitnih aktivnosti in pri tem krepiti idejnopolitično in moralno pripravljenost delovnih ljudi in občanov ter razvijati narodno, razredno in socialistično samopravno zavest za obrambo in samozaščito;

– zveza komunistov, posebno pa še komiteji za SLO in DSZ morajo sproti spremljati in ocenjevati, pa tudi spodbujati in usmerjati aktivnosti vseh nosilcev v akciji. Pri tem se morajo člani ZK aktivno vključiti tako v proces načrtovanja kot tudi izvajanje aktivnosti v svojem okolju in s tem potrditi svojo vodilno vlogo in odgovornost pri krepitvi in razvoju sistema SLO in DSZ.

STOJAN HRIBAR

Mladi vojaki so zaprilegli

V enoti Petra Kosa so med poletjem pred bojno zastavo Toneta Tomšiča zaprilegli mladi vojaki. Slavnosti so se udeležili tudi predstavniki bežigrajskih družbenopolitičnih organizacij in skupščine ter številni svojci mladih vojakov. Mladi vojaki so se v en glas zakleli, da bodo zavestno opravljali naloge, ki jim jih postavlja naš narod z Zvezo komunistov na čelu.